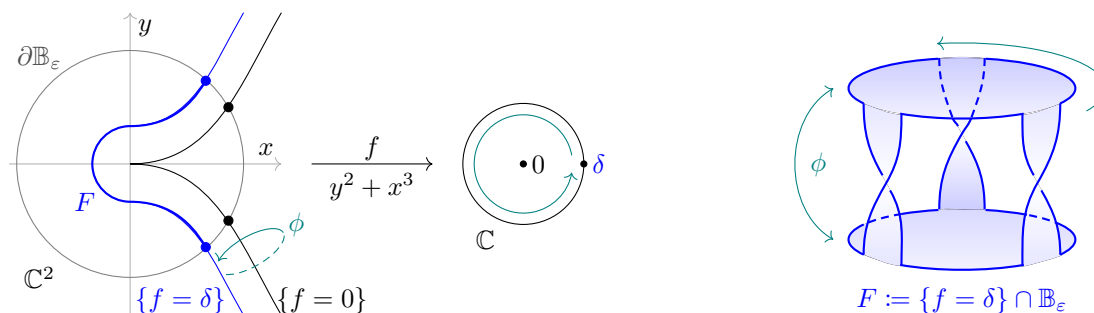

GEOMETRIA W PROMIENIU ZERO: NOWE KONSTRUKCJE HYBRYDOWE W TEORII OSOBLIWOŚCI I SYMETRII LUSTRZANEJ STRESZCZENIE POPULARNONAUKOWE

Geometria w szerokim rozumieniu zajmuje się badaniem obiektów i ich symetrii, a rodzaj geometrii zależy od dopuszczanych symetrii (ta koncepcja nosi nazwę *programu erlangeńskiego* F. Kleina z 1872r). Na przykład, geometria na płaszczyźnie, którą znamy ze szkoły, zezwala jedynie na obroty, symetrie osiowe i przesunięcia. *Geometria algebraiczna* dopuszcza symetrie zadane odwzorowaniami wielomianowymi. Na drugim końcu spektrum znajduje się *topologia*, która pozwala na dowolne rozciąganie i ściskanie (bez rozrywania i klejenia). Oczywiście, topologia daje dużo więcej swobody (i ładne rysunki), a geometria algebraiczna jest dość sztywna i bliższa komputerowym obliczeniom. Jedną z głównych motywacji tego projektu jest pytanie **jak wiele algebraicznych informacji można odczytać z topologii** lub geometrii symplektycznej (zob. poniżej).

Przykładem takiej algebraicznej informacji jest *krotność* wielomianu w zerze. Rozważmy wielomian f , np. $f(x, y) = y^2 + x^3$. Równanie $\{f = 0\}$ zadaje hiperpowierzchnię w zespolonej przestrzeni $\mathbb{C}^n$, którą rozważamy w otoczeniu zera. Dla $y^2 + x^3$, jej część rzeczywista jest przedstawiona na lewym rysunku. *Krotność* f to najniższy stopień składników f , np. $y^2 + x^3$ ma krotność 2. Jest to jeden z podstawowych niezmienników algebraicznych. W 1971r. Zariski zadał pytanie, czy krotność można odczytać z topologii hiperpowierzchni $\{f = 0\}$ w $\mathbb{C}^n$. Co zaskakujące, to proste pytanie jest wciąż otwarte, i próby jego rozwiązania w dużej mierze ukształtowały ostatnie półwiecze teorii osobliwości.

Topologia $\{f = 0\}$ w $\mathbb{C}^n$ jest opisana przez *włókno Milnora* F , czyli hiperpowierzchnię $\{f = \delta\}$ przeciętą z małą kulą o środku w 0, i *monodromię* $\phi: F \rightarrow F$, czyli przekształcenie zadane przez przejście raz dookoła *tuby Milnora* $\{|f| = \delta\}$. Dla $f = y^2 + x^3$, włókno Milnora jest przedstawione po prawej: jest to powierzchnia z jedną “dziurą”, której brzegiem jest znany węzeł trójlistny. Monodromia ϕ obraca F o 120° , cyklicznie permutując 3 “wstażki”, i o 180° , zamieniając górną i dolną “pokrywkę”.

Na pierwszy rzut oka nie jest jasne, jak z tego obrazka odczytać krotność; ale da się to zrobić: jest to najmniejsza taka liczba $\nu \geq 1$, że ν -ta iteracja ϕ ma punkt stały. Rzeczywiście, ϕ nie ma punktów stałych, ale druga iteracja $\phi \circ \phi$ to zwykły obrót, który nie rusza środka każdej z “pokrywek”.

Niestety, ta charakteryzacja nie działa dla wszystkich wielomianów f . Można ją jednak poprawić przechodząc do *geometrii symplektycznej*. Jest to nieco sztywniejsza geometria, gdzie symetrie muszą zachowywać pola figur. W 2019r. M. McLean wykazał, że krotność jest niezmiennikiem symplektycznym, i można ją scharakteryzować, jak powyżej, za pomocą dynamiki symplektycznej monodromii.

Wspólnie z J. Fernándezem de Bobadillą, uogólniliśmy wynik McLeana przy pomocy następującej “hybrydowej” konstrukcji: zastąpiliśmy centralne włókno $\{f = 0\}$ kopią tuby Milnora “o promieniu zero”, w taki sposób, że symplektyczna monodromia “w promieniu zero” ma łatwą do opisu dynamikę. To uogólnienie pozwoliło częściowo odpowiedzieć na pytanie Zariskiego: wykazaliśmy, że *krotność osobliwości izolowanych jest stała w rodzinach o tej samej topologii*.

W tym projekcie planuję **rozwinąć konstrukcję “w promieniu zero” i zastosować ją do innych zagadnień deformacyjnych**. W ten sposób, zamierzam zbadać związki między geometrią algebraiczną, symplektyczną, i topologią, które okazują się być zaskakująco subtelne.

Ponadto, łatwa w opisie geometria “w promieniu 0” pozwala zaobserwować zjawiska podobne do tych przewidzianych przez *symetrię lustrzaną*: serię głębokich hipotez, które wiążą geometrię algebraiczną i symplektyczną, a oryginalnie wywodzą się z fizyki. Wobec tego, nasza konstrukcja **stanowi nowe narzędzie do badania zagadnień symetrii lustrzanej**, którego planuję użyć w tym projekcie.